
MATERIAŁY

„Studia Pastoralne” 2025, nr 21, s. 262–291

Ks. Ireneusz Celary

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

ORCID: 0000-0003-1999-9769

LITURGIKA NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

*LITURGICA AT THE FACULTY OF THEOLOGY
OF THE UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE*

ABSTRACT:

This text outlines the scientific and educational activities of the liturgy lecturers from the Faculty of Theology at the University of Silesia in Katowice until 2024. Their academic biographies will be reconstructed, and their teaching, scientific, and organizational contributions will be highlighted.

Niniejszy tekst prezentuje aktywność naukowo-dydaktyczną wykładowców liturgiki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach do 2024 r. Zostaną odtworzone ich biografie naukowe, a także przypomniana ich działalność dydaktyczna, naukowa i organizacyjna.

Słowa kluczowe: liturgia, wykładowcy, konferencje, publikacje, zajęcia

Keywords: liturgy, lecturers, conferences, publications, classes

Liturgika w myśl postanowień wykonawczych do Konstytucji apostołskiej *Deus scientiarum Dominus* Piusa XI (12 czerwca 1931)¹ była zaliczana do tzw. nauk pomocniczych (*disciplinae auxiliares*), podobnie jak język hebrajski, grecki i ascetyka. *Disciplinae principales* były m.in. patrologia i archeologia². Po Soborze Watykańskim II w *ratio studiorum* liturgikę włączono do dyscyplin podstawowych (*disciplinae principales*), umieściwszy ją w jednym szeregu z egzegezą Pisma Świętego, teologią dogmatyczną i teologią moralną. Tak stanowił dokument Stolicy Apostolskiej, zatytułowany *Dar powołania do kapłaństwa. Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, autorstwa Kongregacji ds. Duchowieństwa (16 grudnia 2016)³.

¹ Por. AAS 23 (1931), s. 241-262.

² Por. F. Blachnicki, *Liturgia jako zasada koncentracji w formacji kapłańskiej*, „Collectanea Theologica” 3 (1968), s. 38.

³ Por. R. Selejdak, *Formacja kandydatów do kapłaństwa w świetle nowego „Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis”*, „Collectanea Theologica” 3 (2017), s. 97-133.

Pismo Święte nazwano duszą teologii (por. DV 24), a pozycję centralną wyznaczono studium świętej liturgii⁴. Liturgikę umieszczono w rzędzie głównych przedmiotów teologicznych. Obejmuje ona teologiczną analizę obrzędowości służącej sakramentalnemu uobecnianiu zbawczych czynów Jezusa Chrystusa.

Studium liturgii ukierunkowane jest na mistagogię. Pomaga studentom nie tylko intelektualnie poznać treść Misterium Paschalnego Jezusa Chrystusa, ale wprowadza egzystencjalnie w tajemnicę Jego śmierci i zmartwychwstania. Mistagogia w ową tajemnicę nie dokonuje się na płaszczyźnie poznania intelektualnego, ale w klimacie wiary, urzeczywistniana przez sakramenty święte. Tak liturgia staje się jest miejscem i sposobem doświadczania w wierze zbawczej obecności paschalnego Zbawiciela⁵.

Na gruncie polskim (zgodnie z dokumentem Konferencji Episkopatu Polski *Droga formacji presbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia* z 1 października 2021) Wyższe Seminarium Duchowne są podstawowymi centrami współczesnego systemu kształcenia kandydatów do presbiteratu (por. OT 4, PDV 60, KPK kan. 235 § 1, RISP 162, 244). Tę pozycję potwierdził konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską. Jednakże większość z nich afiliowano do kościelnych szkół wyższych, takich jak uniwersytety czy akademie teologiczne. Niektóre seminaria zaczęły prowadzić formację intelektualną alumnów na wydziałach teologicznych istniejących na uczelniach państwowych⁶. Taka sytuacja zaistniała w Katowicach⁷. Senat Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach uchwałą z 7 listopada 2000 r. powołał do istnienia Wydział Teologiczny, na którym zaczęto prowadzić wykłady dla alumnów i studentów świeckich⁸.

⁴ Por. B. Migut, *Liturgiczna perspektywa teologii*, „Roczniki Teologiczne” 8 (2018), s. 91-105.

⁵ Jedność intelektualnej formacji powinna być – według F. Blachnickiego – osiągnięta następująco: wykładowcy głównych przedmiotów teologicznych mają jasno uświadamiać sobie związek tych przedmiotów z liturgiką, bo to ona właśnie stanowi przedmiot, wokół którego może się dokonywać koncentracja logiczno-dydaktyczna w formacji osób przygotowujących się przez studium teologii do posługi kapłańskiej bądź do innego rodzaju życiowych zadań – por. F. Blachnicki, *Liturgia jako zasada koncentracji...*, s. 38.

⁶ Po definitywnym upadku komunizmu, czyli po 1989 r., zaczęto w Polsce regulować sprawy związane z funkcjonowaniem wyższych uczelni. Samodzielnie dotąd działające (orzekane przez władze kościelne jako wyższe uczelnie) seminaria duchowne zaczęto afiliować do akademickich ośrodków w kraju. Analogicznie postępowano z instytutami teologicznymi. Koniunktura uległa jeszcze radykalniejszej zmianie, kiedy, poczynawszy od 1994 r., zaczęto na polskich uniwersytetach państwowych tworzyć wydziały teologiczne. Nie przywrócono ich na uczelnie, z których przedtem je usunięto – por. R. Pośpiech, *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego. Struktura, działalność i najważniejsze osiągnięcia*, „Studia Nauk Teologicznych” 3 (2008), s. 193-199; J. Perszon, *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, „Studia Nauk Teologicznych” 3 (2008), s. 221-226.

⁷ Por. A. Żądło, *Dydaktyka i badania liturgiczne po ogłoszeniu konstytucji o liturgii świętej „Sacrosanctum concilium”*: zagadnienia wybrane, „Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars” 2 (2013), s. 266; K. Sosna, *Sprawozdanie z działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego za rok akademicki 2001/2002*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 35,2 (2002), s. 47; Instrukcja *In ecclesiasticam futurorum*, w: *Enchiridion Vaticanum. Documenti ufficiali della Santa Sede 1977-1979. Testo ufficiale e versione italiana*, red. E. Lora, t. 6, Bologna 1983, s. 1044-1090.

⁸ Katowiccy wykładowcy liturgiki, którzy wcześniej działali w ramach Diecezjalnego Instytutu Teologiczno-Pastoralnego, filii KUL w Katowicach (1981-1994), oraz Wyższego Śląskiego

Na 2025 r. przypada jubileusz stulecia powstania (archi)diecezji katowickiej. Działający w jej ramach, od ponad 20 lat, Wydział Teologiczny UŚ stał się prężną i wielokierunkową instytucją teologiczną na Górnym Śląsku⁹. Niniejszy artykuł stanowi próbę zaprezentowania aktywności naukowo-dydaktycznej wykładowców liturgiki tego Wydziału, aż do 2024 r.¹⁰ Zostaną odtworzone ich biografie naukowe a także przypominana działalność dydaktyczna, naukowa i organizacyjna¹¹.

1. BIOGRAMY NAUKOWE WYKŁADOWCÓW LITURGIKI NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM UŚ I GŁÓWNE OBSZARY ICH BADAŃ NAUKOWYCH

Wydział Teologiczny UŚ rozpoczął swoją działalność 1 października 2001 r. Wcześniej przeprowadzono konkursy na stanowiska naukowe. Dokonał się także nabór studentów¹². Pierwszym wykładowcą liturgiki na Wydziale Teologicznym

Seminarium Duchownego w Katowicach, znaleźli zatrudnienie w strukturach Wydziału Teologicznego UŚ – por. K. Sosna, *Sprawozdanie z działalności Wydziału Teologicznego...*, s. 47; Instrukcja *In ecclesiasticam futurorum*, w: *Enchiridion Vaticanum...*, s. 1044-1090.

⁹ W latach 2004–2014 wykładowcy liturgiki zatrudnieni zostali w Zakładzie Teologii Pastoralnej i Historii Duszpasterstwa UŚ. Od 1.10.2014 r., po reorganizacji strukturalnej Wydziału Teologicznego UŚ, pracowali w Katedrze Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki, a po ostatniej reformie szkolnictwa wyższego (2019) zostali włączeni do Instytutu Nauk Teologicznych UŚ w Katowicach – por. B. Kołodziej, *Biblioteki katedralne w służbie teologii akademickiej*, w: *Kolekcje w zbiorach bibliotek Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, red. M. Kycler, D. Pawelec, B. Warzachowska, Katowice 2018, s. 77.

¹⁰ System akademicki organizacji studium z liturgiki oraz badań naukowych nad liturgią i jej poszczególnymi aspektami skupiony jest wokół katedr lub zakładów liturgicznych na wydziałach teologicznych w Polsce bądź też katedr, zakładów, w których wielozłonowej nazwie widnieje określenie wskazujące na to, że obejmują one również liturgikę. Katedry te, zakłady, kierowane są przez samodzielnych pracowników naukowych – teologów wykształconych w zakresie liturgiki. Wykładowcami liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ byli księża, którzy ukończyli wyższe studia specjalistyczne w kraju lub za granicą, zdobywając tytuł doktora teologii w zakresie liturgiki (w Rzymie, Wiedniu, Lublinie, Krakowie). W ich gronie są też naukowcy, którzy mają za sobą przeody habilitacyjne na Wydziale Teologii KUL w Lublinie lub PAT w Krakowie; dwóch uzyskało tytuł profesora. Niektórzy wykładowcy łączą pracę na uczelni z posługą duszpasterską.

¹¹ Instrukcja Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej *In ecclesiasticam futurorum* (3.06.1979) w swym dodatku (*Appendix*) zawiera wykaz zagadnień, jakie powinny być uwzględnione w formacji liturgicznej studentów, aby realnie okazało się zaprezentowanie istotnej wizji liturgii. Szczegółowe zagadnienia należy proponować studentom do zgłębienia w ramach indywidualnego studium lub do przestudiowania ich w małych zespołach (czyli ćwiczeniowych). Głównym zadaniem profesora liturgiki jest zaprawianie studentów teologii do badania tekstów liturgicznych, których zgłębienie gwarantuje przygotowania ich do świadomego i czynnego udziału w misterium Jezusa Chrystusa, uobecnianym w liturgii, jak też do zaznajamiania się i studiowania starożytnych źródeł (por. tamże, 4 i 5) – por. Instrukcja *In ecclesiasticam futurorum*, w: *Enchiridion Vaticanum...*, s. 1044-1090.

¹² Por. D. Zimoń: *Przedmowa*, w: *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego*, red. L. Szewczyk, K. Kukowka, Katowice 2005, s. 5-6; Uchwała *Senatu Uniwersytetu Śląskiego z 7.11.2000*

UŚ był ks. Jerzy Paliński. Formację seminaryjną odbywał w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym, przeniesionym w 1980 r. z Krakowa do Katowic. W następnym roku obronił pracę magisterską *Liturgia a rodzina w świetle uchwał I Synodu diecezji katowickiej*, której promotorem był ks. dr Stefan Cichy. Obrona odbyła się na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie. Ksiądz J. Paliński przyjął 16 kwietnia 1981 r. święcenia prezbiteratu, po których kontynuował studia na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Tam, w 1986 r., uzyskał drugi tytuł magistra na podstawie pracy *Wzajemne relacje liturgii rodziny chrześcijańskiej w świetle uchwał I Synodu diecezji katowickiej* napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Romualda Raka¹³. W 1990 r., decyzją bp. Damiana Zimonia, ks. J. Paliński został skierowany na studia doktoranckie z liturgiki do Wiednia. Tam uczęszczał na wykłady takich osobistości świata nauki, jak: Hans Jörg Auf der Mauer – badacz historii liturgii i znawcy kultu świętych, jeden z autorów podręcznika do liturgiki *Gottesdienst der Kirche* (t. 5: *Feiern im Rhythmus der Zeit I* i t. 6,1: *Feiern im Rhythmus der Zeit II, I*) oraz Paul Zulehner – znany pastoralista obszaru niemieckojęzycznego. Studia ukończył w 1996 r. obroną doktoratu *Die Erneuerung der Eucharistiefeier in Diözese Katowice nach dem Vaticanum II*. Promotorem dysertacji był ks. prof. H.J. Auf der Maur. Ksiądz J. Paliński wrócił do diecezji w 1998 r. i zaczął prowadzić zajęcia z liturgiki w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Katowicach, a od 2001 r. także na Wydziale Teologicznym UŚ (wykłady i ćwiczenia oraz seminarium naukowe z liturgiki)¹⁴, gdzie był zatrudniony do 2013 r. Poza pracą na Wydziale Teologicznym UŚ miał też, w latach 1998–2006, zajęcia z liturgiki w Studium Eksternistycznym Wydziału Teologii KUL, mieszczącym się w Katowicach. W latach 2005–2013 był wykładowcą oraz prowadził seminarium naukowe z liturgiki w Wyższym Seminarium Duchownym Zakonu Braci Mniejszych w Katowicach-Panewnikach. Paralelnie, bo w latach 2006–2013, był rektorem Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach. W 2013 r. otrzymał Nagrodę Indywidualną II stopnia, przyznaną mu przez rektora UŚ za działalność dydaktyczną. Rok później otrzymał Księgę Honorową za całokształt pracy naukowo-dydaktycznej i formacyjnej w seminarium duchownym i na Wydziale Teologicznym UŚ¹⁵. Zainteresowania naukowe ks. J. Palińskiego koncentrowały się wokół tematyki reformy liturgicznej Soboru Watykańskiego II i jej recepcji, zwłaszcza w archidiecezji

r. w sprawie utworzenia Wydziału Teologicznego, w: *Informator Wydziału Teologicznego na rok akademicki 2001/2002*, red. L. Szewczyk, K. Sosna, Katowice 2002, s. 10-11.

¹³ Magisterium uzyskane w Krakowie. Seminarium śląskie było afiliowane do PAT, nieuznawane przez ówczesne władze państwowe.

¹⁴ Por. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=8253 [dostęp: 7.10.2024].

¹⁵ *Gratias agamus Domino Deo nostro. Księga Honorowa dedykowana Księdzu Jerzemu Palińskiemu Rektorowi Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach w latach 2006–2013*, red. M. Panek, J. Wilk, Katowice 2014.

katowickiej, oraz troski o prawidłowe sprawowanie liturgii i formacji liturgicznej alumnów i katolików świeckich¹⁶.

Drugim wykładowcą liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ, od 1 października 2003 do 23 października 2023 r., był ks. Andrzej Żądło¹⁷, prezbiter diecezji kieleckiej. Świecenia prezbiteratu przyjął w 1980 r. Od września 1983 r., na mocy decyzji biskupa kieleckiego Stanisława Szymeckiego, rozpoczął w Rzymie studia specjalistyczne z liturgiki i teologii pastoralnej. Studia liturgiczne odbywał w latach 1983–1986 w Papieskim Instytucie Liturgicznym św. Anzelma, gdzie poznał światowej sławy liturgistów, m.in. o. prof. Salvatora Marsiliego, o. prof. Adriena Nocenta, o. prof. Jordiego Pinellego, ks. prof. Achilla Marię Triaccę i o. prof. Matiasa Augé'a. Tam też, w 1986 r., uzyskał licencjat kanoniczny z liturgiki. Otrzymał go na podstawie pracy *Il martirio nel Commune martyrum del Messale Romano di Paolo VI*, której promotorem był o. prof. M. Augé. W latach 1986–1989 studiował teologię pastoralną w Instytucie Teologii Pastoralnej na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim. Tam obronił pracę doktorską, napisaną pod kierunkiem znanego liturgisty i pastoralisty, ks. prof. Domenica Sartorego. Tytuł dysertacji brzmiał: *Il tema del martirio nei testi eucologici del Commune martyrum del Messale Romano di Paolo VI*¹⁸. Ksiądz A. Żądło, po powrocie z Rzymu, pracował przez jeden rok w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. W latach 1989–1998 wykładał alumnom teologię pastoralną, natomiast w Świętokrzyskim Instytucie Teologicznym uczył liturgiki i teologii apostołstwa świeckich. W jego życiorysie widnieje też staż naukowy, odbyty we Włoszech w latach 1999–2001. Dwa lata później, 4 kwietnia 2003 r., uzyskał stopień doktora habilitowanego. Kolokwium habilitacyjne na podstawie dorobku naukowego i rozprawy *Eklezjologiczny wymiar kolekt Adwentu w Mszałe rzymskim Pawła VI. Studium lingwistyczno-teologiczne* odbyło się w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych w Warszawie za twierdziła 29 września 2003 r. nadany mu przez Radę Wydziału Teologicznego PAT stopień doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie liturgiki¹⁹. Po habilitacji ks. A. Żądło został zatrudniony 1 października 2003 r. na Wydziale Teologicznym UŚ jako adiunkt naukowo-dydaktyczny²⁰. Od 31 grudnia 2008 do września 2019 r. pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego. Na

¹⁶ Por. J. Wilk, *Ks. Prałat dr Jerzy Paliński*, w: tamże, s. 15-16.

¹⁷ W latach 2005–2008 A. Żądło był także prodziekanem ds. Nauki Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach, a w latach 2008–2012 jego dziekanem i członkiem Senatu UŚ, za działalność naukowo-badawczą i organizacyjną wielokrotnie obdarzany nagrodami indywidualnymi i zespołowymi rektora UŚ w Katowicach – por. *Bp Greger: Dziękujemy Bogu za ks. prof. Andrzeja Żądłę*, <https://www.ekai.pl/bp-greger-dziekujemy-bogu-za-ks-prof-andrzeja-zadle-d641104> [dostęp: 12.10.2023].

¹⁸ Por. D. Brzeziński, I. Celary, *Życie i działalność naukowa ks. prof. dr. hab. Andrzeja Żądły*, w: *Liturgia culmen et fons vitae missionisque Ecclesiae. Księga Jubileuszowa dedykowana księdzu prof. dr. hab. Andrzejowi Żądle w 70. rocznicę urodzin*, red. I. Celary, Katowice 2023, s. 32.

¹⁹ Por. tamże, s. 32-33.

²⁰ Por. tamże.

początku jego aktywność naukowo-dydaktyczna wiązała się z Zakładem Teologii Pastoralnej i Historii Duszpasterstwa Wydziału Teologicznego UŚ²¹. W latach 2004–2014 był kierownikiem Zakładu Liturgiki i Homiletyki²². Od 1 października 2014 r. powierzono mu funkcję kierownika Katedry Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki²³. Pełnił ją do 30 września 2019 r.²⁴ Wskutek reformy szkolnictwa wyższego w Polsce został włączony do Rady Naukowej Instytutu Nauk Teologicznych UŚ²⁵. Ksiądz dr hab. A. Żądło, prof. UŚ, 16 czerwca 2015 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk teologicznych. Prośba Rady Wydziału Teologicznego UŚ, skierowana do prezydenta RP, została udokumentowana znacznym dorobkiem naukowym kandydata i monografią zatytułowaną „*Lex orandi – lex credendi*” w modlitwach nad darami Adwentu w Mszale Pawła VI. *Studium hermeneutyczno-liturgiczne* (Katowice 2013). We wrześniu 2019 r. otrzymał awans na stanowisko profesora. Ksiądz A. Żądło po ukończeniu 70. roku życia przeszedł w 2023 r. na emeryturę. Z tej okazji 23 października 2023 r. odbyła się uroczysta sesja na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach i została wręczona jubilatowi księga jubileuszowa zatytułowana: *Liturgia culmen et fons vitae missionisque Ecclesiae. Księga Jubileuszowa dedykowana księdzu prof. dr. hab. Andrzejowi Żądle w 70. rocznicę urodzin*²⁶.

Zainteresowania badawcze ks. A. Żądły wynikały nade wszystko z ukochania liturgii. Realizował je w kontekście przemian duszpasterskich w Kościele, zainspirowanych przez Sobór Watykański II. Dzielił się swoimi przemyśleniami nad nową liturgiczną i formami duszpasterskiego wpływu Kościoła²⁷. Jego pasją

²¹ Kierownikiem Zakładu był Józef Krętosz, a jego współpracownikami: A. Żądło, Jan Górecki, Antoni Reginek, Jerzy Paliński, Bogdan Biela i Jan Morcinek.

²² Jego współpracownikami w Zakładzie Liturgiki i Homiletyki byli: A. Reginek, Jan Twardy, Leszek Szewczyk, Bartłomiej Kuźnik i ks. mgr-lic. Sebastian Kreczmański.

²³ Por. B. Kołodziej, *Biblioteki katedralne...*, w: *Kolekcje...*, s. 77.

²⁴ Pracownikami Katedry Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki byli: A. Reginek, Ireneusz Celary, Leszek Szewczyk, B. Biela, Roman Buchta i B. Kuźnik.

²⁵ Na Wydziale Teologicznym UŚ prowadził do 2023 r. wykłady, ćwiczenia i seminarium naukowe z liturgiki – por. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=81032 [dostęp: 7.10.2024].

²⁶ *Liturgia culmen et fons vitae...*, Katowice 2023.

²⁷ Z pewnością nie bez znaczenia dla naukowych pasji A. Żądły pozostaje fakt, że pochodzi z parafii katedralnej w Kielcach. W kieleckiej bazylice katedralnej od najmłodszych lat, począwszy od czasów biskupa męczennika Czesława Kaczmarka, mógł uczestniczyć w liturgii wzorcowej dla całej wspólnoty diecezjalnej, często celebrowanej pod przewodnictwem biskupa i przy asyście alumnów seminarium duchownego. Po przyjęciu pierwszej komunii świętej późniejszy profesor liturgiki został ministrantem w kościele katedralnym. Jako uczeń szkoły średniej był zaangażowany w Ruch Światło-Życie, który niewątpliwie przyczynił się do uświadomienia go na potrzebę właściwie pojętej odnowy liturgiczno-duszpasterskiej w Kościele, a także na konieczność istnienia grup w parafiach oraz czynnego zaangażowania świeckich w życie i posłannictwo Kościoła. Później, podczas studiów seminaryjnych w Kielcach, zetknął się z najwybitniejszymi przedstawicielami polskiej teologii, m.in. z Stanisławem Czerwikiem, Józefem Kudasiewiczem i Andrzejem Zuberbierem, którzy wpłynęli na jego formację intelektualną i duszpasterską – por. D. Brzeziński, I. Celary, *Życie i działalność naukowa...*, s. 35.

była hermeneutyka tekstów liturgicznych²⁸. Odkrywał w nich treści teologiczne, a czynił to, analizując teksty eucharystyczne według starożytnej zasady, autorstwa św. Prospera z Akwitanii (390–465): „Legem credendi lex statuat supplicandi” („O prawie wiary niech stanowi prawo modlitwy błagalnej”). Do naukowych zainteresowań ks. A. Żądły należały także: teologia liturgii i teologia liturgiczna, posoborowa teologia Kościoła i jego posłannictwo we współczesnym świecie, eklezjologia, sakramentologia i antropologia liturgiczna, pobożność ludowa, mistagogia w teologii i praktyce duszpasterskiej, kult świętych ze szczególnym uwzględnieniem teologii męczeństwa²⁹. Naukowe spektrum ks. A. Żądły było dość rozległe. Jego solidna wiedza, doświadczenie jako wykładowcy, promowanie przez niego magistrów i doktorów oraz publikacje naukowe ubogacały studentów i czytelników tych pozycji, a te były znane także za granicą. Po przejściu na emeryturę uczelnianą jubilat realizuje swoje powołanie liturgisty w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach, afiliowanym do KUL³⁰.

Aktualnym (2024) wykładowcą liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ jest ks. prof. dr hab. Ireneusz Celary. Tytuł magistra teologii z zakresu liturgiki uzyskał w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie³¹. Pracę magisterską, zatytułowaną *Nabożeństwo do Matki Bożej Nieustającej Pomocy w diecezji katowickiej*, obronił 19 maja 1989 r. Jej promotorem był ks. dr Stefan Cichy. Książd I. Celary studiował w latach 1989–1992 w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Ukończył studia w październiku 1992 r., uzyskując stopień kanonicznego licencjata teologii. W 1994 r. rozpoczął studia doktoranckie w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Ich owocem była praca doktorska *Obrzędowość świecka w Polsce (1944–1989) jako wyzwanie dla współczesnego życia duszpastersko-liturgicznego* (promotor: ks. prof. dr hab. Stefan Koperek). Obrona miała miejsce 24 czerwca 1998 r.³² Książd dr I. Celary został zatrudniony w lutym 1999 r. w Instytucie Teologicznym im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej, gdzie miał wykład monograficzny: obrzędowość świecka w Polsce³³. We wrześniu 2002 r. wykładał liturgikę na kursie wstępnym w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Katowicach³⁴. Jego kolokwium habilitacyjne na podstawie dorobku naukowego

²⁸ Por. *Liturgia culmen et fons vitae...*, s. 35-36.

²⁹ Por. tamże, s. 36-37.

³⁰ W latach 1989–1998 wykładał teologię pastoralną w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach oraz liturgikę i teologię apostołstwa świeckich w Świętokrzyskim Instytucie Teologicznym – por. https://pl.wikipedia.org/wiki/Andrzej_%C5%BB%C4%85d%C5%82o [dostęp: 14.10.2024].

³¹ Por. <https://www.wikidata.org/wiki/Q55390320> [dostęp: 26.10.2024].

³² Por. I. Celary, *Obrzędowość świecka w Polsce (1944–1989) jako wyzwanie dla współczesnego życia duszpastersko-liturgicznego*, Studio Wydawnicze AGAT, Katowice 1999.

³³ W 1998 r. rozpoczął także zajęcia w Instytucie Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych KUL – studia eksternistyczne w Katowicach, a w latach 2002–2008 prowadził wykłady zlecone w Górnośląskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej im. kard. Augusta Hlonda w Mysłowicach – por. <https://us.edu.pl/wydzial/wtl/osoby/celary-ireneusz> [dostęp: 22.10.2024].

³⁴ Od 2011 r. I. Celary prowadzi na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach następujące zajęcia: seminarium magisterskie z teologii pastoralnej i liturgiki; wykłady i ćwiczenia: liturgika

i pracy habilitacyjnej *Rezurekcyjny wymiar nowej ewangelizacji i „główne” miejsca jej urzeczywistniania* odbyło się 28 czerwca 2004 r. na Wydziale Teologicznym UO³⁵. Od 1 października 2004 r. został jako dr hab. przyjęty do pracy na Wydziale Teologicznym UŚ w charakterze adiunkta. Od 1 kwietnia 2010 r. był zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego. Tytuł naukowy profesora nauk teologicznych uzyskał 12 października 2016 r. (otrzymał także awans na stanowisko profesora na Wydziale Teologicznym UŚ)³⁶. Doceniono jego działalność naukowo-badawczą na Wydziale: otrzymał Nagrodę Indywidualną Rektora I Stopnia w dniu 1 października 2017 r., a 1 października 2021 r. – Nagrodę Indywidualną Rektora II Stopnia³⁷. Ksiądz I. Celary jako pastoralista interesuje się żywo zagadnieniami związanymi z liturgiką, zwłaszcza z duszpasterstwem liturgicznym. Znaczące miejsce w jego dorobku naukowym zajmują publikacje poświęcone duszpasterstwu sakramentalnemu. Stara się z powodzeniem przybliżać organiczną łączność Najświętszej Eucharystii z nową ewangelizacją. Docenia też pobożność ludową, traktując ją i opisując jako przygotowanie do liturgii, a także sposób utrwalania w chrześcijańskiej codzienności doświadczenia liturgicznego. Tematyka liturgiczna jest obecna w jego wykładach monograficznych³⁸.

Wykładowcą liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach jest także ks. dr hab. Bogdan Biela prof. UŚ³⁹. W 1985 r. obronił pracę magisterską w zakresie teologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, zatytułowaną: *Odnowa w Duchu Świętym jako pomoc w życiu chrześcijańskim*. Jej promotorem był ks. prof. dr hab. Romuald Rak. W 1987 r. ks. B. Biela rozpoczął stacjonarne studia specjalistyczne w Instytucie Teologii Pastoralnej KUL, wieńcząc je uzyskaniem kanonicznego licencjatu. Cztery lata później (1991) otrzymał stopień doktora nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej. Temat dysertacji doktorskiej

2014/15; liturgia i czas 2016/17, 2022/23 i 2023/24; liturgika fundamentalna 2016/17, 2017/18, 2020/21, 2022/23 i 2023/24; liturgika pastoralna, sakramenty i sakramentalia 2017/18, 2020/21; rok liturgiczny 2023/24; liturgia sakramentów 2024/25. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=95106 [dostęp: 7.10.2024].

³⁵ Więcej na ten temat: por. https://nauka-polska.pl/#/profile/research?id=44249&_k=mor199 [dostęp: 15.10.2024].

³⁶ Por. Celary Ireneusz, https://silesia.edu.pl/index.php/Celary_Ireneusz [dostęp: 5.10.2024].

³⁷ Por. <https://opus.us.edu.pl/info/author/USLc1bd7668ecec42e4b6adc8dfdd49e103/Profil+osoby+%25E2%2580%2593+Ireneusz+Andrzej+Celary+%25E2%2580%2593+Uniwersytet+%25C5%259A1%25C4%2585ski?ps=20&lang=pl&pn=1&cid=437235> [dostęp: 23.10.2024].

³⁸ Były to m.in.: celebrowanie sakramentu pokuty i pojednania w Polsce po Soborze Watykańskim II w pastoralno-liturgicznej refleksji (2013/2014); sprawowanie Eucharystii w małych wspólnotach (2014/15); heil erfahren in den Sakramenten 2015/16; liturgie als Quelle und Höhepunkt der christlichen Gemeinde (2021/22); musik in katholischen Kirchenraum außerhalb der Liturgie (2022/23) – por. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=95106 [dostęp: 7.10.2024].

³⁹ Liturgia i czas (20/21); rok liturgiczny (20/21); liturgia sakramentów (20/21); liturgia godzin (23/24 i 24/25); liturgia i czas (2023/24); rok liturgiczny (24/25); liturgika fundamentalna (24/25). – por. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=6045 [dostęp: 7.10.2024].

brzmiał: *Wspólnota jako zasada urzeczywistniania się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego (1921–1987)*. Jego promotorem był ks. prof. dr hab. R. Rak. W latach 1991–2001 ks. B. Biela wykładał teologię pastoralną i sakramentologię w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Katowicach, w Punkcie Konsultacyjnym Studiów Zaocznych ATK w Katowicach oraz w katowickim Katechetycznym Studium Teologicznym. W 2001 r. został pracownikiem naukowo-dydaktycznym na stanowisku adiunkta w Zakładzie Teologii Pastoralnej i Historii Duszpasterstwa na Wydziale Teologicznym UŚ, a później w Katedrze Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki. Szczególne jego zainteresowania naukowe wiążą się z teologią pastoralną, a dotyczą eklezjologii pastoralnej, duchowości komunii, posoborowej odnowy parafii i ruchów odnowy Kościoła⁴⁰. Kolokwium habilitacyjne ks. B. Bieli miało miejsce w 2006 r. na Wydziale Teologicznym UO. Warunkiem tego kolokwium był wystarczający dorobek naukowy oraz publikacja *Parafia miejscem urzeczywistniania się komunii Kościoła*. W latach 2022–2023 ks. B. Biela zrealizował indywidualny projekt badawczy: *Pastoralna odnowa posług liturgicznych w parafii*. Parafie mają do dyspozycji wyjątkowe w swoim rodzaju „narzędzie”, które może spełniać rolę zasady koncentracji w budowaniu parafii wspólnoty wspólnot. Są to posługi liturgiczne. Aby mogły odegrać swą rolę, potrzebna jest ich odnowa w duchu eklezjologii komunii⁴¹.

Wykłady zlecone z liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach prowadzili także: ks. dr Andrzej Hoinkis i ks. mgr lic. Sebastian Kreczmański. Ksiądz A. Hoinkis obronił w 2007 r. pracę magisterską *Wychowanie do liturgii parafialnych grup młodzieżowych Ruchu Światło–Życie – formacja roczna*. Praca powstała pod naukowym kierownictwem ks. bp. dr. S. Cichego. Następnie ks. A. Hoinkis studiował liturgikę na Uniwersytecie Wiedeńskim. Tam w 2009 r. uzyskał stopień doktora. Tytuł jego pracy doktorskiej brzmiał: *Die Genese und die Entstehung des lateinisch-polnischen Altarsmessenbuches 1968 und des lateinisch-polnischen „Ordo Missae” 1970*, a jej promotorem był prof. Hans-Jürgen Feulner. Ksiądz Hoinkis w latach 2010–2019 był na Wydziale Teologicznym UŚ aktywnym pracownikiem nieetatowym⁴². Przez cztery lata (2011–2014) pełnił funkcję ceremoniarza Archidiecezji Katowickiej⁴³.

⁴⁰ Więcej na ten temat: por. <https://us.edu.pl/wydzial/wtl/osoby/biela-bogdan> [dostęp: 15.10.2024].

⁴¹ Por. *The Role of the Ministry of Lector and Acolyte in the Context of the Instruction for Parishes in the Service of Evangelisation (June 29, 2020) and the Letter Spiritus Domini (January 10, 2021)*, „Verbum Vitae” 42 (2024) 2, s. 285–302; <https://us.edu.pl/instytut/int/projekty-badawcze/projekty-indywidualne-zakonczone> [dostęp: 5.10.2024].

⁴² A. Hoinkis prowadził następujące wykłady i ćwiczenia: liturgika – liturgia sakramentów i sakramentalia 2011/12 i 2012/13; liturgika – sakramenty i sakramentalia 2011/12, 2012/13 i 2018/19; rok liturgiczny 2012/13, 2017/2018 i 2018/19; liturgia Eucharystii 2012/2013; liturgika fundamentalna 2012/2013 i 2018/19; liturgika – zagadnienia wstępne 2017/18 i 2018/19 oraz liturgia godzin 2017/18 i 2018/19 – por. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=154096 [dostęp: 7.01.2024].

⁴³ Por. *Hoinkis Andrzej*, https://silesia.edu.pl/index.php/Hoinkis_Andrzej [dostęp: 5.10.2024].

Ksiądz Sebastian Kreczmański tytuł magistra teologii uzyskał na Wydziale Teologicznym UŚ w 2007 r. Jego praca magisterska *Obraz Boga w modlitwie liturgicznej Kościoła na przykładzie kolekt okresu zwykłego w Mszałe Rzymskim Pawła VI* powstała pod naukowym kierownictwem ks. prof. dr. hab. A. Żądły. W czerwcu 2010 r. uzyskał stopień licencjata kanonicznego na Podyplomowych Studiach Teologii Pastoralnej. Tytuł pracy licencjackiej brzmiał: *Nowe instrumenty organowe Archidiecezji Katowickiej w latach 2003–2009*. Jej promotorem był ks. prof. dr. hab. Antoni Reginek⁴⁴. Ksiądz S. Kreczmański współpracował z „Gościem Niedzielnym” i „Biblicum Śląskim”. Pisał rozważania *Lectio divina*. Był asystentem naukowym w Zakładzie Liturgiki i Homiletyki na Wydziale Teologicznym UŚ⁴⁵.

2. BIBLIOGRAFIA PRACOWNIKÓW WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UŚ Z ZAKRESU LITURGIKI

Osiągnięcia naukowe wykładowców liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ są znaczące. Ich aktywność naukowa wyrażała się w publikacjach: książkach i artykułach o problematyce liturgicznej. Artykuły były publikowane w Polsce na łamach takich czasopism naukowych, jak: „Anamnesis”, „Bogoslovni Vestnik”, „Kieleckie Studia Teologiczne”, „Perspectiva”, „Przegląd Homiletyczny”, „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, „Studia Theologica Varsaviensa”, „Collectanea Theologica”, „Rivista Theologica”, „Seminare”, „Studia Pastoralne”, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, „Studia Warmińskie”, „Roczniki Teologiczne”, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, „Salvatoris Mater”, „Teologia i Człowiek”, „Teologiczne Studia Siedleckie”, „Roczniki Teologiczne KUL”, „Wrocławski Przegląd Teologiczny”, „Dobry Pasterz” i „Warszawskie Studia Teologiczne”.

Monografie wykładowców liturgiki ukazały się w seriach wydawniczych, takich jak: „Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, „Kościół w Trzecim Tysiącleciu”, „Misterium Christi”, „Prace Wydziału Teologii KUL”, „Opolska Biblioteka Teologiczna” i „W Nurcie Zagadnień Parafialnych”.

⁴⁴ Por. <https://www.katalogbt.us.edu.pl/makwww.exe?BM=02&IM=02&TX=&NU=01&WI=KRECZMA%20SEBASTIAN> [dostęp: 7.10.2024].

⁴⁵ S. Kreczmański przeprowadził w latach 2011–2014 następujące ćwiczenia: liturgia godzin (2011/12, 2012/13 (także wykłady) i 2013/14; liturgika – sakramenty i sakramentalia (2011/12, 2012/13 i 2013/14) i liturgia Eucharystii (2012/13) – por. https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=52448 [dostęp: 7.10.2024].

Publikacje ks. dr. J. Palińskiego

Druki zwarte:

Agenda liturgiczna (opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej), red. J. Paliński, Katowice 2005.

Nabożeństwa majowe: agenda liturgiczna (opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej), oprac. J. Paliński, Katowice 2006.

Agenda liturgiczna. Nabożeństwa majowe (opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej), oprac. J. Paliński, Katowice 2008.

Agenda liturgiczna: procesja na uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. Nabożeństwa eucharystyczne (opracowanie zbiorowe/Archidiecezjalna Komisja Liturgiczna), red. J. Paliński, Katowice 2008⁴⁶.

Rekolekcje dla kobiet i mężczyzn, Katowice 2013.

Spotkaj Jezusa w Eucharystii, Katowice 2013.

Skarbiec modlitw i pieśni (nowe wyd. oprac. Archidiecezjalna Komisja Liturgiczna pod przewodnictwem J. Palińskiego), oprac. i red. A. Liskowacka, J. Paliński, A. Reginek, Katowice 2003 [i dalsze dodruki]⁴⁷.

Artykuły:

Rozumienie i sprawowanie Eucharystii w Archidiecezji Katowickiej po Soborze Watykańskim Drugim, w: *Wykłady inauguracyjne wygłoszone w roku akademickim 2000/21 na uczelniach akademickich Śląska*, red. M. Kliś, Katowice 2001, s. 139-144.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Ministrantów, „Liturgia Sacra” 2 (2001), s. 283-291.

Międzynarodowe pielgrzymki ministrantów, „Anamnesis” 2 (2001–2002), s. 56-69.

Ks. prof. Balthasar Fischer, „Anamnesis” 4 (2001), s. 69-70.

Liturgia we współczesnej katechezie, „Wiadomości Archidiecezjalne” 1 (2002), s. 53-63.

Odnowa liturgiczna w Polsce dzisiaj, w: *Umiłować Chrystusa. Program duszpasterski na rok 2002/2003*, red. P. Kurzela, A. Liskowacka, Katowice 2002, s. 183-211.

Ks. Rudolf Tomanek – prekursor odnowy liturgicznej Soboru Watykańskiego II, w: *Życie i działalność ks. Rudolfa Tomanka. W trosce o zachowanie religijnej i kulturowej tożsamości Śląska Cieszyńskiego*, Cieszyn 2002, s. 139-161.

Bazyliki mniejsze, „Wiadomości Archidiecezjalne” 11 (2002), s. 496-506.

Bazyliki mniejsze, „Anamnesis” 3 (2002), s. 97-99.

Liturgiczny rachunek sumienia, „Wiadomości Archidiecezjalne” 11 (2002), s. 491-495.

Ks. prof. Hans Bernhard Meyer SJ, „Anamnesis” 3 (2002), s. 102.

Służba liturgiczna w dokumentach ogólnokościelnych i II Polskiego Synodu Plenarnego, „Anamnesis” 3 (2003), s. 57-69.

⁴⁶ Por. J. Wilk, *Ks. Prałat dr Jerzy Paliński*, w: *Gratias agamus...*, s. 16.

⁴⁷ Por. https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,ks.%20Jerzy%20Pali%C5%84ski&tab=LibraryCatalog&search_scope=NLOP_IZ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0 [dostęp: 16.10.2024].

- Adoracja Eucharystii. Refleksje na tle encykliki „Ecclesia de Eucharistia”*, „Wiadomości Archidiecezjalne” 9 (2003), s. 550-563.
- Ks. prof. Theodor Maas-Ewerd*, „Anamnesis” 1 (2003), s. 116.
- Eucharystia w nauczaniu Arcybiskupa Katowickiego*, w: *Vobis episcopus vobiscum christianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę Urodzin*, Katowice 2004, s. 99-109.
- Mistagogia w celebracjach liturgicznych z udziałem dzieci*, w: *Mistagogia a duchowość*, red. A. Żądło, Katowice 2004, s. 126-137.
- O. prof. Burkhard Neunheuser OSB*, „Anamnesis” 2 (2004), s. 116.
- Pobożność eucharystyczna dzisiaj*, „Studia Pastoralne” 1 (2005), s. 143-157.
- Adoracja Eucharystii*, „Studia Pastoralne” 1 (2005), s. 217-226.
- Prawidłowe sprawowanie liturgii Eucharystii w świetle instrukcji „Redemptionis sacramentum”*, „Dobry Pasterz” 30 (2005), s. 73-80.
- Mszal wakacyjny z czytaniem*, red. K. Kukowka, Katowice 2007.
- Uwagi do instrukcji w sprawie formacji i sposobu wykonywania posługi nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej*, „Wiadomości Archidiecezjalne” 1 (2007), s. 56-57.
- Niedziela dniem gromadzenia się chrześcijan na liturgię*, w: *Natura i cechy zgromadzenia liturgicznego*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 144-168.
- Posługa i funkcja lektora*, w: *Praedicamus Christum crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. Rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 233-247.
- Znaczenie i piękno liturgicznej posługi kapłańskiej*, „Anamnesis” 2 (2010), s. 108-115⁴⁸.

⁴⁸ Por. J. Wilk, *Bibliografia publikacji ks. dra Jerzego Palińskiego w układzie chronologicznym*, w: *Gratias agamus...*, s. 22-24.

Publikacje ks. prof. dr. hab. Andrzeja Żądły⁴⁹**Druki zwarte:**

Mistagogia a duchowość, red. A. Żądło, Katowice 2004.

Eucharystia w życiu Kościoła, red. A. Żądło, Katowice 2005.

Słowo Boże w liturgii i życiu Kościoła, red. A. Żądło, Katowice 2006.

Wyobrażenia miłosierdzia, red. P. Borto, R. Kuligowski, Z. Trzaskowski, A. Żądło, Kraków 2007.

Egzorcyzmy w tradycji i życiu Kościoła, red. A. Żądło, Katowice 2007.

Omnia tempus habent. Miscellanea theologica Vincentio Myszor quadragesimum annum laboris scientifici celebranti ab amicis, sodalibus discipulisque oblata, red. A. Reginek, G. Strzelczyk, A. Żądło, Katowice 2009.

Aniołowie w życiu ludzi, Katowice 2009.

⁴⁹ Podczas pracy na Wydziale Teologicznym UŚ A. Żądło był także autorem 21 wstępów i przedmów, 14 recenzji książkowych, 20 recenzji wydawniczych, ośmiu sprawozdań, jednego opracowania, dwóch haseł encyklopedycznych i redaktorem 10 numerów czasopisma „Studia Pastoralne [numery od 1 (2005) do 10 (2014)]. Ponadto z języka włoskiego przetłumaczył kilkanaście tekstów na język polski [por. M. Augé, *Omówienie instrukcji Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów pt. „Redemptionis sacramentum”*, „Studia Pastoralne” 1 (2005), s. 279-285; M. Sodi, *Mszal Piusa V. Dlaczego Msza św. po łacinie w trzecim tysiącleciu?*, „Studia Pastoralne” 5 (2009), s. 323-354; M. Sodi, *Sakramentalny wymiar homilii*, w: *Słowo Boże w liturgii i życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2006, s. 85-103; C. Giraud, *Przekład i tradycja. Dynamika wzajemnych zależności w świetle instrukcji „Liturgiam authenticam”*, „Studia Pastoralne” 3 (2007), s. 311-330; M. Sodi, *Duchowość i mistyka egzorcysty*, w: *Egzorcyzmy w tradycji i życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2007, s. 111-132; *Wspólnota Monastyczna z Camaldoli*, Instytut Liturgii Pastoralnej Monasteru św. Justyny, *Stowarzyszenie Profesorów oraz Animatorów Liturgicznych, Wprowadzenie do refleksji nad motu proprio zatytułowanym „Summorum Pontificum” Benedykta XVI*, „Studia Pastoralne” 4 (2008), s. 293-303; M. Sodi, *Aniołowie i archaniołowie. Karty teologii liturgii i duchowości wyjęte z Lekcjonarza i Mszału Rzymskiego*, w: *Aniołowie w życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2009, s. 85-101; C. Magnoli, *Lekcjonarz ambrojański na poszczególne okresy liturgiczne*, w: „*Praedicamus Christum crucifixum*”. *Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 399-419; M. Sodi, „*Słowo*” św. Pawła w roku liturgicznym, w: „*Praedicamus Christum crucifixum*”. *Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 433-456; *Tekst eucharystyczny*, w: *Liturgia w podstawowych formach wyrazu*, red. A. Żądło, Katowice 2011, s. 136-150; M. Sodi, *Między symbolem i rytmem. Język ciała w celebracji liturgicznej*, w: *Liturgia w podstawowych formach wyrazu*, red. A. Żądło, Katowice 2011, s. 9-28; M. Augé, *Programować homilię niedzielną*, w: *Wychowanie do liturgii i przez liturgię*, red. A. Żądło, Katowice 2012, s. 66-76; M. Sodi, *Wychowanie do liturgii drogą do właściwego jej przeżywania, opartego na integralnej formacji osoby ludzkiej*, w: *Wychowanie do liturgii i przez liturgię*, red. A. Żądło, Katowice 2012, s. 139-153; C. Calvano, *Uczucia i emocje u podstaw przeżyć wewnętrznych oraz zewnętrznych*, w: *Liturgia i psychologia*, red. A. Żądło, Katowice 2014, s. 40-65; M. Augé, *Czas i obrzęd: składowe autentycznych przeżyć*, w: *Liturgia i psychologia*, red. A. Żądło, Katowice 2014, s. 66-77. 136; M. Sodi, *Psychologia i kult*, w: *Liturgia i psychologia*, red. A. Żądło, Katowice 2014, s. 9-19. 137; E. Saponi, *Terapeutyczny wymiar obrzędu liturgicznego: rzeczywistość możliwa?*, w: *Liturgia i psychologia*, red. A. Żądło, Katowice 2014, s. 92-115; A. Sorrentino, *Zreformować reformę?*, Kielce 2019). Więcej na ten temat: por. D. Brzeziński, I. Celary, *Życie i działalność naukowa...*, s. 41-49.

- Natura i cechy zgromadzenia liturgicznego*, red. A. Żądło, Katowice 2010.
- Praedicamus Christum crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010.
- Kardynał Zenon Grocholewski doctor honoris causa Universitatis Silesiensis*, red. A. Żądło, Katowice 2010.
- Liturgia w podstawowych formach wyrazu*, red. A. Żądło, Katowice 2011.
- Wojciech Kilar doctor honoris causa Universitatis Silesiae*, red. A. Żądło, Katowice 2012.
- Wychowanie do liturgii i przez liturgię*, red. A. Żądło, Katowice 2012.
- „Lex orandi – lex credendi” w modlitwach nad darami Adwentu w Mszału Pawła VI. Studium hermeneutyczno-liturgiczne*, red. A. Żądło, Katowice 2013.
- Liturgia i psychologia*, red. A. Żądło, Katowice 2014.
- Modlitwy po Komunii Adwentu w Mszału Pawła VI. Studium hermeneutyczno-liturgiczne*, Katowice 2022.
- Artykuły:
- Obrzęd chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych jako źródło inspiracji dla współczesnego duszpasterstwa*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 2 (2003), s. 386-401.
- Perspektywy liturgii w trzecim tysiącleciu na podstawie listu apostołskiego Jana Pawła II „Novo millennio ineunte”*, „Liturgia Sacra” 1 (2003), s. 5-16.
- Kościół i jego wewnętrzna natura w kolektach adwentowych nowego Mszału Rzymskiego*, „Liturgia Sacra” 1 (2004), s. 23-42.
- Liturgia i formy pobożności ludowej w Adwencie w świetle „Dyktorium o pobożności ludowej i liturgii”*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (2004), s. 245-260.
- Eucharystia, niedziela i sakrament pokuty w dzisiejszej Europie*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 3 (2004), s. 287-295.
- Boże Narodzenie a pobożność ludowa*, w: *Pobożność ludowa w życiu liturgiczno-religijnym i w kulturze*, red. R. Pierskała, T. Smoleńska, Opole 2004, s. 199-213.
- Mistagogia w liturgii*, w: *Mistagogia a duchowość*, red. A. Żądło, Katowice 2004, s. 104-125.
- Udział w Eucharystii – wezwaniem do apostołstwa i międzyludzkiej solidarności w budowaniu Królestwa Bożego*, w: *Zostań z nami, Panie! Rok eucharystyczny. Pomoce duszpasterskie*, red. T. Chałupczak, Kielce 2005, s. 101-106.
- Katecheza mistagogiczna drogą inicjacji chrześcijańskiej*, w: *Odkryć Eucharystię – żyć Eucharystią*, red. A.E. Klich, Kraków 2005, s. 69-80.
- Eucharystia w duszpasterskim posłannictwie Kościoła*, w: *Eucharystia w życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2005, s. 148-171.
- Tematy teologiczne liturgii i pobożności ludowej w Adwencie*, „Studia Pastoralne” 1 (2005), s. 158-173.
- Modlitwy wstawiennicze*, w: *Modlitwy Eucharystyczne Mszału Rzymskiego. Dzieje – Teologia – Liturgia*, red. H.J. Sobeczko, Opole 2005, s. 201-212.

- Eucharystia sakramentem komunii*, „Liturgia Sacra” 2 (2005), s. 263-273.
- Rozumienie Eucharystii wczoraj i dziś*, „Seminare” 23 (2006), s. 29-38, 83.
- Najstarsze świadectwa i formy wspierania chorych przez namaszczenie*, w: *W poszukiwaniu sensu cierpienia. Dialog interdyscyplinarny*, red. A. Bartoszek, Katowice 2006, s. 197-206.
- Un modello di analisi sintattica e semantica dei testi del Missale Romanum*, „Rivista Liturgica” 5 (2006), s. 803-820 (współautor: C. Calvano).
- Teologiczne treści kultu Maryjnego sprawowanego w uroczystości i święta dedykowane Matce Bożej*, „Studia Piekarskie” 2 (2006), s. 27-45.
- Maryja idealnym obrazem Kościoła. Refleksja nad teologicznym bogactwem kolekt przewidzianych w Mszałe rzymskim na Adwent*, w: *Matka Pana w katechezie. Materiały z XXXVI Sympozjum Katechetycznego Międzyzakonnego Wyższego Instytutu Katechetycznego w Krakowie (11 marca 2006 r.)*, red. A.E. Klich, Kraków 2006, s. 169-175.
- Formacja świeckich szafarzy słowa Bożego: lektorów i psalterzystów*, w: *Słowo Boże w liturgii i życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2006, s. 137-148.
- Teologiczny i dydaktyczny wymiar liturgii*, w: *Dydaktyka teologii*, red. K. Sosna, Katowice 2006, s. 68-80.
- Święty świecki w historii Kościoła. Zagadnienia wybrane*, w: *Świętość świeckich – rzeczywistość bliska czy daleka?*, red. R. Kuligowski, T. Panuś, Kraków 2006, s. 39-60.
- Egzystencjalno-pedagogiczny wymiar Eucharystii*, „Przegląd Homiletyczny” 11 (2007), s. 123-135.
- Liturgia w służbie miłosierdzia*, w: *Wyobrażenia miłosierdzia*, red. P. Borto, R. Kuligowski, Z. Trzaskowski, A. Żądło, Kraków 2007, s. 151-163.
- Czas uroczystości i świąt*, w: *Leksykon pedagogiki religii*, red. C. Rogowski, Warszawa 2007, s. 81-89.
- Nowy obrzęd egzorcyzmu uroczystego*, w: *Egzorcyzmy w tradycji i życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2007, s. 53-110.
- Najstarsze modlitwy dnia w „Liturgii godzin” w okresie adwentowym. Kontekst biblijno-patrystyczny*, w: *Mirabile laudis canticum. Liturgia godzin: dzieje i teologia. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu biskupowi Stefanowi Cichemu, biskupowi legnickiemu, przewodniczącemu Komisji do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny sakramentów Episkopatu Polski*, red. H.J. Sobeczko, Opole 2008, s. 271-289.
- Pokutny charakter Wielkiego Postu*, „Przegląd Homiletyczny” 12 (2008), s. 133-148.
- Sakrament bierzmowania wczoraj i dziś*, „Studia Pastoralne” 4 (2008), s. 11-28.
- Funkcje modlitwy liturgicznej i ustalonej*, w: *Omnia tempus habent. Miscellanea theologica Vincentio Myszor quadragesimum annum laboris scientifici celebranti ab amicis, sodalibus discipulisque oblata*, red. A. Reginek, G. Strzelczyk, A. Żądło, Katowice 2009, s. 307-317.
- Miejsce dla aniołów w pobożności ludowej*, w: *Aniołowie w życiu ludzi*, red. A. Żądło, Katowice 2009, s. 135-154.

- Chrześcielny charakter pokuty wielkopostnej*, w: *Wezwani do nawrócenia. Z teologii pokuty i pojednania*, red. E. Mateja, R. Pierskała, Opole 2009, s. 259-268.
- Opinia tygodnia: Wyciszenie już w Wielki Czwartek*, „Trybuna Górnicza. Tygodnik Społeczno-Gospodarczy” 14 (2009), s. 2.
- Implikacje pastoralne gromadzenia się chrześcijan na liturgię*, w: *Natura i cechy zgromadzenia liturgicznego*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 184-213.
- Liturgia słowa w reformie Soboru Watykańskiego II*, w: *Praedicamus Christum crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 124-136.
- Czytania poprzedzające Ewangelię w posoborowym lekcjonarzu mszalnym*, w: *Praedicamus Christum crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 138-153.
- Fenomen konstytucji o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium”. Zagadnienia wybrane*, „Liturgia Sacra” 2 (2010), s. 391-400.
- Ciało i jego wymowa w liturgii wyrażona w postawach i gestach*, w: *Liturgia w podstawowych formach wyrazu*, red. A. Żądło, Katowice 2011, s. 29-54.
- Ermeneutica liturgica. Strumenti per una dialettica culturale*, „Rivista Liturgica” 3 (2011), s. 471-484.
- Podstawy teologiczne kultu świętych w Kościele*, „Studia Pastoralne” 7 (2011), s. 430-446 (przedruk artykułu: *Teologiczne uzasadnienie kultu oddawanego świętym w Kościele*, w: *Fundamentalne rzeczywistości liturgii*, red. W.J. Świerżawski, Zawichost–Kraków–Sandomierz 2012, s. 351-370).
- Mistagogia symboli liturgii pogrzebowej*, „Przegląd Homiletyczny” 15 (2011), s. 67-78.
- Liturgia jako „przestrzeń” świadectwa na rzecz jedności*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 2 (2011), s. 564-574 (przedruk w: *Chrześcijańskie świadectwo dzisiaj*, red. D. Swend, P. Borto, Radom 2012, s. 199-213).
- Il concetto della partecipazione alla liturgia dopo il Concilio Vaticano II*, „Rivista Liturgica” 6 (2011), s. 1006-1020.
- Hermeneutika tekstów eucharystycznych w kluczu diachronicznym i synchronicznym*, „Studia Theologica Varsaviensia” 1 (2011), s. 85-97 (przedruk: „Liturgia Sacra” 1 (2011), s. 5-14).
- Pojmowanie uczestnictwa w liturgii w okresie po Soborze Watykańskim II*, „Liturgia Sacra” 2 (2011), s. 317-331 (przedruk w: „Theologos” 2 (2012), s. 29-45).
- Liturgia szczytem i źródłem dla duszpasterskich i życiowych przedsięwzięć Kościoła*, w: *Wychowanie do liturgii i przez liturgię*, red. A. Żądło, Katowice 2012, s. 125-138.
- Wciąż nieodkryte bogactwa posoborowej liturgii*, „Studia Liturgiczne” 9 (2013), s. 61-79.
- Dydaktyka i badania liturgiczne po ogłoszeniu konstytucji o liturgii świętej Sacrosanctum Concilium. Zagadnienia wybrane*, „Liturgia Sacra” 2 (2013), s. 253-275.
- Funkcje modlitwy ustalonej: liturgicznej i pozaliturgicznej. Ujęcie teologiczne*, w: *Funkcje wypowiedzi religijnych*, red. R. Przybylska, W. Przyczyna, Tarnów 2014, s. 83-95.

- Elementy materialno-przestrzenne w liturgii*, w: *Liturgia i psychologia*, red. A. Żądło, Katowice 2014, s. 78-91.
- Troska o język w liturgii przejawem duchowości chrześcijańskiej*, „*Studia Pastoralne*” 10 (2014), s. 351-362.
- Pascha Jezusa i jej uobecnienie w liturgii*, w: *Quod itaque Redemptoris nostri conspicuum fuit, in sacramenta transivit. Sakramenty w misterium Kościoła. Księga dedykowana Księdzu Profesorowi Czesławowi Krakowiakowi z okazji siedemdziesiątych urodzin*, red. B. Migut, Z. Głowacki, W. Pałęcki, Lublin 2014, s. 69-80.
- Prawda i pokój w tradycji chrześcijańskiej*, w: *Pielgrzym – Duszpasterz – Profesor. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Janowi Góreckiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. S. Durczok, M. Niesporek, Katowice 2014, s. 202-212.
- Le prime e le seconde letture del Lezionario riveduto alla luce del Concilio Vaticano II*, w: *Sacrificium et canticum laudis. Parola, Eucaristia, Liturgia delle ore, vita della Chiesa*, red. D. Medeiros, Città del Vaticano 2015, s. 47-68.
- Hermeneutyka w badaniach nad formułami modlitw liturgicznych*, „*Studia Liturgiczne*” 11 (2015), s. 81-113.
- Hermeneutyka tekstów euchologijnych w służbie przepowiadania liturgicznego*, „*Roczniki Teologiczne*” 12 (2015), s. 93-114.
- Historyczny kontekst zaistnienia pozamszałnej pobożności eucharystycznej i formy jej wyrazu*, „*Teologiczne Studia Siedleckie*” 12 (2015), s. 123-141.
- Liturgia szczytem i źródłem życia oraz posługi kapłana*, „*Kielecki Przegląd Diecezjalny*” 2 (2016), s. 308-325.
- „Participatio actiosa” w liturgii przed Soborem Watykańskim II i po nim. Zarys problematyki*, „*Studia Pastoralne*” 12 (2016), s. 15-35.
- Elementy kultyczne judaizmu w liturgii chrześcijan. Zagadnienia wybrane*, „*Liturgia Sacra*” 1 (2017), s. 49-72.
- Napełnieni Duchem Świętym dla ewangelicznego życia i duszpasterskiego działania o charakterze ewangelizacyjno-mistagogicznym*, „*Kielecki Przegląd Diecezjalny*” 4 (2017), s. 497-519.
- Teologia i duszpasterska funkcja sanktuarium. Zagadnienia wybrane*, „*Studia Pastoralne*” 14 (2018), s. 365-392.
- O bierzmowaniu z inspiracji „Programu duszpasterskiego Kościoła w Polsce na rok 2017/2018”*, „*Liturgia Sacra*” 1 (2018), s. 145-172.
- Homily Building Based on Euchological Texts in the Light of Exhortations of the „Homiletic Directory” („Budowanie homilii na bazie tekstów euchologijnych w świetle wskazań Dyrektorium homiletycznego”)*, „*Wrocławski Przegląd Teologiczny*” 1 (2020), s. 237-260.
- Związek liturgii z Kościołem, jego duszpasterską misją i eschatologicznym powołaniem*, „*Liturgia Sacra*” 1 (2020), s. 23-48.
- Istota, dzieje i liturgiczno-duszpasterski wymiar sakramentu małżeństwa*, w: *Człowiek Bogu, człowiek człowiekowi, człowiek światu. Księga Pamiątkowa dedykowana śp. ks. prof. dr. hab. Alojzemu Drożdżowi (1950–2019)*, red. W. Surmiak, Katowice 2020, s. 143-159.

- Liturgia szczytem i źródłem modlitwy uczniów Chrystusa w Kościele starożytnym*, „Teologia i Człowiek” 1 (2021), s. 135-156.
- Namaszczenie chorych jednym z sakramentów uzdrowienia*, w: *Księga Jubileuszowa dedykowana ks. Józefowi Kozyrze*, red. A. Malina, Katowice 2022, s. 374-400.
- The Idea of Unity and Catholicity of the Church in the Custom of Mentioning the Bishop's Name in the Eucharistic Prayer* („Idea jedności i powszechności Kościoła w zwyczaju wzmiankowania imienia biskupa w Modlitwie eucharystycznej”), „Collectanea Theologica” 2 (2022), s. 149-167.
- Wprowadzenie w lekturę instrukcji „Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła”*, „Studia Pastoralne” 18 (2022), s. 231-247.
- Homilie można budować w oparciu o teksty euchologijne. Refleksja zainspirowana „Dyrektorium homiletycznym”*, „Studia Pastoralne” 18 (2022), s. 207-229.
- Imię biskupa w Modlitwie eucharystycznej poszczególnych wersji Mszału Pawła VI*, „Studia Liturgiczne” 17 (2022), s. 67-82.
- Treści modlitw na konsekrację krzyżma w Wielki Czwartek. Analiza hermeneutyczno-liturgiczna*, w: *Namaszczenie w Kościele łacińskim i w Kościołach wschodnich*, red. W. Bartocha, Warszawa 2022, s. 19-49.
- Geneza, struktura i teologiczne treści hymnu „Chwała na wysokości Bogu”*, w: *Spes mea unica. Miscellanea offerta a Sua Ecc. Mons. Andrzej W. Suski primo vescovo della diocesi di Toruń in occasione del Suo 80o genetliaco*, red. M. Sodi, D. Brzeziński, Roma 2023, s. 383-396.
- Idea i teologia ojczyzny w tekstach Mszału Pawła VI*, „Collectanea Theologica” 3 (2023), s. 119-146.
- Posługi w Kościele wczoraj i dziś*, w: *Domine, Tu scis. Księga jubileuszowa dedykowana ks. prof. Jerzemu Szymikowi w 70. rocznicę urodzin*, red. J. Kempa, P. Sawa, Katowice 2023.

Publikacje ks. prof. dr. hab. Ireneusza Celarego⁵⁰

Książka pod redakcją:

Liturgia culmen et fons vitae missionisque Ecclesiae. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Andrzejowi Żądło w 70. rocznicę urodzin, red. I. Celary, Katowice 2023.

Artykuły:

Kształtowanie postaw duchowych i liturgicznych u dzieci niepełnosprawnych, w: *DIALOG z osobami niepełnosprawnymi. Materiały konferencyjne*, red. Z. Brzezinka, Katowice 2004, s. 51-57.

Tradycje i zwyczaje pogrzebowe na Górnym Śląsku, w: *Pobożność ludowa w życiu liturgiczno-religijnym i w kulturze*, red. R. Pierskała, T. Smolińska, Opole 2004, s. 295-305.

Inicjacyjno-katechumenalny kształt nowej ewangelizacji kontynentu europejskiego, „Wrocławski Przegląd Teologiczny” 2 (2004), s. 53-69.

Liturgiczno-pastoralny wymiar chrześcijańskiego pielgrzymowania, w: *Pielgrzymowanie a integracja*, red. Z. Glaeser, J. Górecki, Opole 2005, s. 23-34.

Eucharystia źródłem i szczytem ewangelizacji, w: *Eucharystia w życiu Kościoła*, red. A. Żądło, Katowice 2005, s. 172-192.

Formacja religijna w rodzinie chrześcijańskiej, w: *Rodzina. Historia i współczesność. Studium monograficzne*, red. W. Korzeniewska, U. Szuścik, Kraków 2005, s. 71-83.

Rola wiernych świeckich w życiu i aktywności pastoralnej Kościoła w ujęciu instrukcji „Redemptionis sacramentum”, „Perspectiva” 1 (2005), s. 134-143.

⁵⁰ Przed rozpoczęciem pracy na Wydziale Teologicznym UŚ I. Celary napisał następujące publikacje o tematyce liturgicznej. Książki: *Pastoralne wskazania dotyczące liturgii sakramentalnej*, Katowice 1998; *Obrzędowość świecka jako wyzwanie dla życia duszpastersko-liturgicznego*, Katowice 1999 (rozprawa doktorska); *Kult Matki Bożej Nieustającej Pomocy w archidiecezji katowickiej*, Katowice 2000; *Cudowny obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, Katowice 1999; *Nabożeństwo do Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, Katowice 1999. Artykuły: *Niedziela w życiu chrześcijańskim*, „Bielsko-Żywieckie Studia Teologiczne” 3 (2002), s. 407-422; *Polskie zwyczaje religijne*, „Liturgia Sacra” 8 (2002) 2, s. 275-284; *Wychowanie liturgiczne w rodzinie chrześcijańskiej*, „Homo Dei” (2002) 4, s. 26-37; *Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Dane historyczne i wskazania pastoralne*, „Salvatoris Mater” 4 (2002), s. 131-142; *W poszukiwaniu istoty święta*, „Forum Teologiczne” 4 (2003), s. 53-62; *Odnova liturgiczna w archidiecezji katowickiej (1963-2002)*, „Liturgia Sacra” 9 (2003) 1, s. 77-86; *Prawda o zmartwychwstaniu w przepowiadaniu kaznodziejsko-homiletycznym*, „Polonia Sacra” 12 (2003), s. 125-138. *Profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i duszpasterz z Bytomia ks. Wacław Schenk*, „Studia Diecezji Radomskiej” 5 (2003), s. 235-243; *Liturgia domowego Kościoła*, w: *Naśladować Chrystusa. Program duszpasterski na rok 2003/2004*, red. P. Kurzela, A. Liskowacka, Katowice 2003, s. 282-300; *Liturgiczny wymiar katechezy*, „Studia Warmińskie” 40 (2003), s. 159-172; *Życie i działalność ks. prałata Ludwika Skowronka w latach 1859-1934*, „Zaranie Śląskie” 7/8 (2003), s. 309-315; *Obrzędowość świecka jako wyzwanie dla życia duszpastersko-liturgicznego*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 36 (2003), s. 157-167.

- Znaczenie Eucharystii dla formacji życia rodzinnego*, „Teologia Praktyczna” 6 (2005), s. 157-168.
- Uczestnictwo wiernych świeckich w celebracji Eucharystii w świetle instrukcji „Redemptionis sacramentum”*, „Dobry Pasterz” 30 (2005), s. 64-72.
- Nauka o Eucharystii w myśli teologiczno-pastoralnej księdza Profesora Romualda Raka (1920–2003)*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 25 (2005), s. 331-345.
- Problem nowej ewangelizacji kontynentu europejskiego na podstawie najnowszych dokumentów kościelnych*, „Teologia i Człowiek” 6 (2005), s. 181-193.
- Ekumenizm a Eucharystia w świetle encykliki Jana Pawła II „Ut unum sint”*, w: *Pojednanie drogą Kościoła. Dziesięciolecie encykliki „Ut unum sint”*, red. J. Budniak, Katowice 2006, s. 113-129.
- Od kratek konfesjonau do kultury podglądania? Refleksje płynące z konfrontacji między kulturą chrześcijańską a zjawiskiem kultury popularnej*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 26 (2006), s. 287-297.
- Uczestnictwo wiernych świeckich w celebracji Eucharystii w świetle instrukcji „Redemptionis Sacramentum”*, „Studia Warmińskie” 43 (2006), s. 253-260.
- Msza święta w Kościele katolickim i w Kościele ewangelickim*, w: *Ekumenizm w duszpasterstwie parafialnym*, red. J. Budniak, Katowice 2007, s. 243-252.
- Tajemnica Eucharystii w wypowiedziach Jana Pawła II podczas pielgrzymek do Polski*, „Perspectiva” 2 (2007), s. 5-22.
- Święto Świętej Rodziny. Analiza tekstów formularza mszalnego*, „Salvatoris Mater” 4 (2008), s. 133-141.
- Eucharystia jako misterium życia liturgicznego rodziny chrześcijańskiej w nauczaniu papieża Jana Pawła II i Benedykta XVI*, w: *Omnia Tempus Habent. Miscellanea theologica Vincentio Myszor quadragesimum annum laboris scientifici celebranti ab amicis, sodalibus discipulisque oblata*, red. A. Reginek, G. Strzelczyk, A. Żądło, Katowice 2009, s. 331-341.
- Rodzina Nazaretańska wzorem dla rodzin chrześcijańskich w świetle listów pasterskich Episkopatu Polski na Święto Świętej Rodziny*, „Salvatoris Mater” 4 (2009), s. 43-55.
- „Sakramente heute – Wandel der Sakramentenpastoral?” V. Fachsymposium (Opole, 17-20 września 2009)*, „Studia Pastoralne” 5 (2009), s. 415-418.
- Die Zusammenarbeit von Familie, Pfarrgemeinde und Schule bei der Vorbereitung auf das sakramentale Leben der Kinder und Jugend*, w: *Sakramente heute. Wandel der Sakramentenpastoral?*, Pastoraltheologische Hefte. PoST Netzwerk der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen, Hrsg. M. Polak, Bd. 3, Wien–Gnieszno 2010, s. 53-66.
- Znaczenie tradycyjnej pobożności ludowej w duszpasterstwie rodzin polskich na emigracji*, w: *Familiaris splendor. Piękno życia rodzinnego jako wyzwanie dla społeczeństwa i Kościoła*, red. A. Bartoszek, Katowice 2011, s. 226-237.
- In Sorge um ein religiöses Klima in der Familie*, „Studia Pastoralne” 8 (2012), s. 108-118.

- Duszpasterstwo mistagogiczne jako odpowiedź Kościoła na laicyzację świąt i zwyczajów chrześcijańskich w Polsce po roku 1989*, w: *Victimae Paschali Laudes. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Doktorowi Marianowi Pisarzakowi MIC w 75. rocznicę urodzin*, red. J. Kumala, Licheń Stary 2012, s. 479-501.
- Potrzeba czuwania nad pobożnością ludową, to znaczy planowania jej w ramach parafialnego duszpasterstwa*, w: *Wychowanie do liturgii i przez liturgię*, red. A. Żądło, Katowice 2012, s. 85-97.
- Chrześcijańska wizja niedzielnego świętowania wobec procesu laicyzacji w Polsce*, w: *Homo oeconomicus w pastoralno-społecznej przestrzeni*, red. I. Celary, G. Polok, Katowice 2013, s. 121-138.
- Studia wiedeńskie i pierwsze lata posługi w archidiecezji katowickiej po studiach*, w: *Per cruce[m] ad lucem. Księga jubileuszowa. Księdzu Biskupowi Stefanowi Cichemu Biskupowi Legnickiemu w 50. rocznicę święceń prezbiteratu i w 15. rocznicę święceń biskupich od duchowieństwa i wiernych świeckich diecezji legnickiej*, red. S. Stasiak, Legnica 2013, s. 119-129.
- Wkład papieża Pawła VI w dzieło soborowej i posoborowej reformy liturgii*, w: *Gratias agamus Domino Deo nostro. Księga Honorowa dedykowana Księdzu Jerzemu Palińskiemu Rektorowi Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach w latach 2006–2013*, red. M. Panek, J. Wilk, Katowice 2014, s. 29-45.
- Muzyka liturgiczna w świetle dokumentów Kościoła*, „*Studia Pastoralne*” 12 (2016), s. 75-87.
- Musiksprache als wichtiger Teil der Feier des Gottesdienstes (Umriss des Problems)*, w: *Cantabo et psallum dicam (Ps 57,9). Muzyka liturgiczna w życiu Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Ks. prof. Antoniemu Reginkowi w 70. Rocznice Urodzin*, „*Studia Pastoralne*” 14 (2018), s. 100-111.
- Überlegungen zum Mystagogiebegriff in ausgewählten Schriften von Karl Rahner*, „*Warszawskie Studia Teologiczne*” 4 (2019), s. 42-55.
- Die Teilnahme an der Feier der Eucharistie baut die communio mit Gott und den Menschen – Eine kurze theologische Reflexion ausgewählter Schriften von Josef Ratzinger/Benedikt XVI*, w: *Człowiek Bogu. Człowiek człowiekowi. Człowiek światu. Księga Pamiątkowa dedykowana śp. Ks. dr hab. Alojzowi Drożdżowi (1950–2019)*, red. W. Surmiak, Katowice 2020, s. 130-142.
- Persönliche und musikalische Bindungen des Pfarrers Antoni Hlond (Chlondowski) SDB mit Slowenien* (z H. Olszarem), „*Bogoslovni vestnik*” 4 (2023), s. 125-135.

Publikacje ks. dr. hab. Bogdana Bieli, prof. UŚ

Druki zwarte:

Parafia miejscem urzeczywistniania się komunii Kościoła, Katowice 2006.

Pastoralne nawrócenie w teorii i praktyce parafialnej, Katowice 2014.

Wysłuchani w Ducha. Ku odnowie wspólnoty parafialnej – rodziny Bożej (Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 90), Katowice 2019 (współautor: I. Celary).

Artykuły:

Miejsce i rola liturgii w urzeczywistnianiu się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego, „Ateneum Kapłańskie” 2 (1996), s. 222-238.

Kapłaństwo sakramentem w służbie komunii, w: *Vobis episcopus vobiscum christianus*, red. W. Myszor, A. Malina, Katowice 2004, s. 120-127.

Eucharystyczny kształt duchowości kapłańskiej, „Roczniki Teologiczne” 6 (2007), s. 33-44.

Przygotowanie dalsze i bliższe do sakramentu pokuty i pojednania, „Studia Pastoralne” 3 (2007), s. 36-53.

Przygotowanie do sakramentu bierzmowania: czy wykorzystana szansa?, „Studia Pastoralne” 4 (2008), s. 41-52.

Pastoralne aspekty kształtowania świętecznego charakteru niedzieli w parafii, w: *W prostocie prawdy, w pokorze miłości. Studia i materiały*, red. T. Borutka, A. Baczyński, M. Ostrowski, Kraków 2008, s. 169-176.

Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej, „Studia Pastoralne” 6 (2010), s. 313-319.

Eucharistic gathering as the heart of celebrating “the eight day” in a parish, „Studia Pastoralne” 8 (2012), s. 183-193.

Kształtowanie świętecznego charakteru niedzieli w parafii – aspekt pastoralny, w: *Świętowanie niedzieli w wymiarze społeczno-etycznym*, red. A. Wuwer, Katowice 2013, s. 179-191.

Nabożeństwa dla zdechrystianizowanych i poszukujących, „Studia Pastoralne” 14 (2018), s. 454-470.

Liturgia miejscem spotkania z Chrystusem, „Ateneum Kapłańskie” 3 (2024), s. 421-437.

The Role of the Ministry of Lector and Acolyte in the Context of the Instruction for Parishes in the Service of Evangelisation (June 29, 2020) and the Letter Spiritus Domini (January 10, 2021), „Verbum Vitae” 2 (2024), s. 285-302.

Posługi w Kościele w świetle najnowszych dokumentów Magisterium Ecclesiae – aspekt pastoralny, w: *Wokół koncepcji wolności religijnej. Księga jubileuszowa dla Profesora Eugeniusza Sakowicza*, red. P. Jabłońska, P. Szuppe, Warszawa 2024, s. 45-71.

Publikacje ks. dr. Andrzeja Hoinkisa

Bilinguale Altarmessbücher: ein Phänomen der nachvatikanischen Liturgiereform, w: *Liturgiereform vor Ort: zur Rezeption des Zweiten Vatikanischen Konzils in Bistum und Pfarrei*, red. J. Bärsch, Regensburg 2010, s. 63-80.

Prace nad wydaniem polskiego lekcjonarza mszalnego w latach 1964–1972, w: *Praedicamus Christum Crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 322-339.

Łacińsko-polskie „Collectio rituum” (1963) – jutrzeńka posoborowej reformy liturgii w Polsce, w: *Victimae Paschali Laudes. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Doktorowi, Marianowi Pisarzakowi MIC w 75. rocznicę urodzin*, red. J. Kumala, Licheń Stary 2012, s. 347-357.

Zur Theologie der Begehung des Sonntags als des Tages des Herrn, w: *Świętowanie dnia Pańskiego w ekumenicznej refleksji Kościołów*, red. A. Czaja, Z. Glaeser, Opole 2012, s. 7-17.

Bilinguale Altarmessbücher: ein Phänomen der nachvaticanischen Liturgiereform, w: *Liturgiereform und Bistum: gottesdienstliche Erneuerung nach dem Zweiten Vatikanischen Konzil*, red. J. Bärsch, W. Haunerland, Regensburg 2013, s. 63-80.

Das lateinisch-polnische Altarmessbuch von 1968, w: *Erbe und Erneuerung: die Liturgiekonstitution des Zweiten Vatikanischen Konzils und ihre Folgen*, red. H.-J. Feulner, Wien 2015, s. 287-296.

Gottesdienst in Polen zur Zeit der „Corona-Krise“: Am Beispiel der Erzdiozese Katowice, w: *Gottesdienst auf eigene Gefahr?: die Feier der Liturgie in der Zeit von Covid-19 Worship at your own risk?*, red. H.-J. Feulner, Münster 2020, s. 365-374.

Publikacje ks. mgr.-lic. Sebastiana Kreczmańskiego

Milczenie i jego rola w liturgii rzymskiej, w: *Praedicamus Christum crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święcen biskupich*, red. A. Żądło, Katowice 2010, s. 188–202.

Sakramentarze źródłami kolekt w Mszaie Rzymskiej, „*Studia Pastoralne*” 7 (2011), s. 377-385.

Katedra Chrystusa Króla w Katowicach. Cathedral of Christ the King, red. Ł. Gawel, A. Stopka, tłum. K. Zajda, N. Puchała, Katowice 2016 (współautor).

Uroczystości pogrzebowe śp. księdza arcybiskupa Szczepana Wesołego, Katowice 2018 (współredaktor).

Śpiewnik kościelny, oprac. A. Reginek, Katowice 2020 (redakcja i skład nut).

„*Zbiór z Werony*”: *opis i zawartość*, „*Studia Pastoralne*” 18 (2022), s. 259-270⁵¹.

3. PROMOTORZY I RECENZENCI PRAC DOKTORSKICH I MAGISTERSKICH Z LITURGIKI

Pod kierunkiem wykładowców liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach kilku studentów obroniło rozprawy doktorskie, a wielu innych prace magisterskie i licencjackie⁵². W interesującym nas okresie samodzielni wykładowcy liturgiki byli też recenzentami prac habilitacyjnych, doktorskich i magisterskich

⁵¹ Por. <https://us.edu.pl/instytut/int/bibliografie/bibliografia-zawartosci-studiow-pastoralnych> [dostęp: 19.10.2024].

⁵² W Bibliotece Teologicznej w Katowicach (katalog dysertacji) pod hasłem „liturgia”, „Eucharystia”, „nabożeństwa”, „duszpasterstwo liturgiczne” znajduje się wiele pozycji dotyczących liturgiki. Cennym źródłem jest Elektroniczna Bibliografia Nauk Teologicznych [Bibliografia], która powstała dzięki współpracy Federacji Bibliotek Kościelnych *Fides* z Biblioteką Narodową. Choć baza ta jest stale uzupełniana o brakujące roczniki sprzed 1980 r. i o nowe tytuły czasopism

z liturgiki. Na seminarium doktoranckim prowadzonym przez ks. prof. dr hab. A. Żądło obroniono trzy prace doktorskie z liturgiki: ks. Pawła Tila: *Świętowanie dnia Pańskiego w Polsce w okresie od Soboru Watykańskiego II do Roku Eucharystii (1965–2005) na podstawie nauczania biskupów polskich* – obrona pracy: Katowice, 5 października 2012 r.; ks. Grzegorza Śmiecińskiego: *Recepcja odnowy liturgicznej Soboru Watykańskiego II w (archi)diecezji katowickiej* – obrona pracy: Katowice, 15 października 2013 r. oraz ks. Gabriela Thomalli: *Formularze mszalne o archaniółach i aniołach. Studium liturgiczno-teologiczne* – obrona pracy: Katowice, 18 września 2015 r.

4. AKTYWNOŚĆ SYMPOZJALNO-KONFERENCYJNA

Wykładowcy liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ zorganizowali kilka konferencji naukowych, sympozjów ogólnouczeniowych, ogólnopolskich i międzynarodowych oraz innych spotkań⁵³. Uczestniczyli też jako prelegenci w konferencjach w kraju i za granicą⁵⁴. Konferencje były okazją do wymiany myśli z naukowcami z ośrodków teologicznych krajowych⁵⁵ i zagranicznych⁵⁶. Owocem tych spotkań są książki, artykuły, recenzje i sprawozdania w czasopismach rodzimych i obcych.

W minionych 20 latach na Wydziale Teologicznym UŚ odbyły się następujące konferencje i sympozja o tematyce liturgicznej:

1. Sympozjum *Od mistagogii do chrześcijańskiej duchowości*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach (20.05.2004)
2. Sympozjum *Eucharystia a życie*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach (19.05.2005)
3. Sympozjum *Integralna obecność słowa Bożego w celebracjach liturgicznych*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach wraz z Katedrą Liturgiki i Hagiografii UO (18.05.2006)

teologicznych, to swoim zasobem służy już do poszukiwania literatury również liturgicznej dla dydaktyki i badań naukowych w środowisku akademickim.

⁵³ Należy tutaj w pierwszym rzędzie uwypuklić działalność A. Żądły. Inni wykładowcy liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ byli przede wszystkim organizatorami konferencji i sympozjów naukowych o charakterze teologiczno-pastoralnym (I. Celary, B. Biela).

⁵⁴ Por. K. Sosna, *Sprawozdanie z działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego za rok akademicki 2003/2004*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 2 (2002), s. 313-314.

⁵⁵ Na uwagę zasługuje tutaj wieloletnia współpraca A. Żądły z Katedrą Liturgiki i Hagiografii UO, PAT w Rzymie, UPJPII oraz Katedrą Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki oraz Katedrą Organów i Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach.

⁵⁶ Spośród znanych zagranicznych wykładowców liturgiki należy wymienić m.in. Manilę Sodiego, Corrada Calvaa oraz Matiasa Augé’a.

4. Sympozjum *Egzorcyzmy w tradycji Kościoła i jego współczesnym duszpasterstwie*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach wraz z Katedrą Liturgiki i Hagiografii UO (24.05.2007)
5. Sympozjum *Aniołowie w życiu ludzi*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach wraz z Katedrą Liturgiki i Hagiografii UO (5.15.05.2008)
6. Sympozjum *Natura i cechy zgromadzenia liturgicznego chrześcijan*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach (21.05.2009)
7. Sympozjum *Liturgia jednym aktem kultu*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach przy współudziale PAT w Rzymie, Wydziału Teologicznego UO, UPJPII w Krakowie (20.05.2010)
8. 46. Sympozjum Wykładowców Liturgiki na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminariach Duchownych *Ordinatio presbyterorum. Liturgia, teologia, ministerium (do Soboru Trydenckiego)*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach (7–9.09.2010)
9. Sympozjum międzynarodowe *Wychowanie do liturgii i przez liturgię*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach przy współudziale PAT w Rzymie (19.05.2011)
10. Sympozjum międzynarodowe *Liturgia i psychologia*, zorganizowane przez Zakład Liturgiki i Homiletyki w gmachu Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach przy współudziale PAT w Rzymie (17.05.2012).

5. STAŻE NAUKOWE ORAZ AKTYWNOŚĆ W KOMISJACH I CZASOPISMACH NAUKOWYCH

Pracownicy Wydziału Teologicznego UŚ podejmowali rozmaite aktywności naukowe poza Wydziałem. Ksiądz dr J. Paliński był w latach 2002–2011 przewodniczącym Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej. Angażował się również w prace Kolegium Konsultorów i Rady Kapłańskiej. Ponadto był konsultorem Komisji ds. Powołań i Formacji do Prezbiteratu oraz Komisji ds. Duszpasterstwa Liturgicznego II Synodu Archidiecezji Katowickiej⁵⁷. Ksiądz prof. A. Żądło odbył w 1998 r. staż naukowy we Włoszech, który zaowocował przygotowaniem do druku książek: *Parafia w trzecim tysiącleciu*; *Liturgia o męczeństwie*; *Kościół lokalny. Teologia i duszpasterstwo* oraz tłumaczeniem na język polski kilku opracowań, m.in. L.M. Pignatiella: *Duszpasterstwo parafii roku 2000*,

⁵⁷ Por. J. Wilk, Ks. Pralat dr Jerzy Paliński, w: *Gratias agamus Domino Deo nostro...*, s. 15-16.

J.B. Cappellara: *Ewangelizować: zadanie dla wszystkich czy doświadczenie niektórych?* oraz kilkunastu artykułów naukowych. Na przełomie 1998 i 1999 r. zamieszkał w Centrum Duszpasterstwa Parafialnego „Chiesa-Mondo” w Katanii na Sycylii. Tam zapoznał się z teologicznymi podstawami i zasadami funkcjonowania fundamentalnych komórek kościelnych w ramach włoskiego duszpasterstwa parafialnego. Od października 1999 do czerwca 2001 r. pomagał w pracy duszpasterskiej w diecezji Prato w Toskanii. Włączał się też czynnie w duszpasterstwo w parafii św. Bartłomieja. Korzystał z zasobów bibliotecznych Instytutu Teologicznego dla Włoch Centralnych we Florencji. W latach 2001–2002 przebywał w Centrum Służby Animacji Wspólnotowej Ruchu dla Lepszego Świata w Rzymie, gdzie brał czynny udział w kursach, seminariach i sympozjach poświęconych ewangelizacyjnemu charakterowi duszpasterstwa w Kościołach lokalnych, m.in. w Neapolu (styczeń 2002) i w Pizzo na terenie Kalabrii (marzec 2002)⁵⁸. Od grudnia 2004 do grudnia 2008 r. ks. A. Żądło był członkiem Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej. Komisja przeprowadziła wizytację w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (13–15 marca 2005) oraz na Wydziale Teologicznym UO (3–5 kwietnia 2005)⁵⁹. W latach 2008–2012 był konsultorem Rady Naukowej Konferencji Episkopatu Polski. Ponadto założył czasopismo „Studia Pastoralne”, których redaktorem naczelnym był w latach 2005–2014. Od 1994 r. redagował serie wydawnicze: „W Nurcie Zagadnień Parafialnych” i od 2000 r. „Kościoł w Trzecim Tysiącleciu”, a także pisma: „List do Przyjaciół” w latach 1989–1995 i „Biblioteka Powołaniowa” od 1995 r. Był również recenzentem czasopism: „Seminare” od 2006 r., „Diakon” od 2010 r., „Ruch Biblijny i Liturgiczny” od 2012 r., „Kieleckie Studia Teologiczne” od 2013 r., „Collectanea Theologica” i „Colloquia Theologica Ottoniana” od 2021 r. Ksiądz A. Żądło od 2012 r. należał do Rady Naukowej „Liturgia Sacra”, a w latach 2012–2016 był członkiem Rady Naukowej „Theologos”. Działalność ks. A. Żądły wykraczała poza granice Polski. Od 14 lutego 2011 r. był członkiem korespondentem PAT w Watykanie. Od 2016 r. zasiadał w Radzie Naukowej (Doctorum Collegii Membrum) serii „Veritatem Inquirere” (Liturgiae Fontes et Studia) wydawanej przez rzymskie uniwersytety: Pontificia Università Lateranense i Pontificia Università della Santa Croce oraz przez Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu⁶⁰.

Ksiądz prof. dr hab. Ireneusz Celary odbył w latach 2000–2002 staż naukowy w Wiedniu. Skorzystał z udzielonego mu stypendium naukowego *Stowarzyszenia „Post-Netzwerk” der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen*. W tym okresie rozpoczął kwerendę materiałów do pracy habilitacyjnej. Uczestniczył w kursie języka niemieckiego oraz aktywnie w konferencjach, wykładach i seminariach naukowym z teologii pastoralnej i liturgiki na Uniwersytecie Wiedeńskim. W 2012 r. otrzymał Kardinal-Bertram Stipendium

⁵⁸ Por. D. Brzeziński, I. Celary, *Życie i działalność naukowa...*, s. 32.

⁵⁹ Por. tamże, s. 33.

⁶⁰ Por. tamże, s. 34.

(*Institut für ostdeutsche Kirchen- und Kulturgeschichte e.V. – Regensburg*). W latach 2018–2019 był stypendystą *Katholisches Akademischer Ausländer-Dienst* (KAAD) w Bonn, *KU proFOR+ i Zentrum für Flucht und Migration* der KU Eichstätt-Ingolstadt. Uczestniczył w realizacji projektu badawczego „Migration 3.0: Integration polnischer Familien in die deutsche Gesellschaft und ihre langfristigen Herausforderungen” we współpracy z Lehrstuhl für Pastoraltheologie und Pastoralpsychologie Katolickiego Uniwersytetu w Eichstätt. Od 19 września 2009 r. jest członkiem Stowarzyszenia Wykładowców Liturgiki w Wydziałach Teologicznych i Wyższych Seminariach Duchownych w Polsce, a od 15 września 2002 r. także Polskiego Stowarzyszenia Pastoralistów i Duszpasterzy im. Jana Pawła II. Od 1 października 2010 r. uczestniczy w wiedeńskim forum *Post-Netzwerk der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen* oraz należy do *Pastoraltheologen Pastorales Forum*⁶¹.

Ksiądz I. Celary brał udział w rozmaitych aktywnościach w diecezji. W latach 2002–2010 należał do Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej. Od 25 listopada 2012 r. był konsultorem Komisji ds. Duszpasterstwa Liturgicznego II Synodu Archidiecezji Katowickiej, koordynującej prace tego synodu. W 2007 r. został recenzentem „Legnickich Studiów Teologicznych. Perspectiva” oraz „Studiów Pastoralnych” wydawanych przez Wydział Teologiczny UŚ⁶².

Ksiądz dr A. Hoinkis należy do Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej. W latach 2011–2021 był jej członkiem, a od 2016 r. jest przewodniczącym. W latach 2012–2015 pracował w Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej i był członkiem Rady Kapłańskiej, a w latach 2013–2015 – Archidiecezjalnej Komisji Sztuki Sakralnej. Zaangażował się również w prace Komisji ds. Duszpasterstwa Liturgicznego II Synodu Archidiecezji Katowickiej⁶³.

Ksiądz mgr lic. S. Kreczmański był w latach 2011–2020 członkiem Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej, a w okresie od 2016 do 2020 r. wchodził w skład Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej w Katowicach⁶⁴. Pełnił także funkcję sekretarza w Komisji ds. Duszpasterstwa Liturgicznego II Synodu Archidiecezji Katowickiej⁶⁵.

ZAKOŃCZENIE

Minione dwudziestolecie to okres wielu dokonań wykładowców liturgiki na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach. Były to dokonania różnorodnego typu.

⁶¹ Por. <https://us.edu.pl/wydzial/wtl/osoby/celary-ireneusz> [dostęp: 15.10.2024].

⁶² Por. *Celary Ireneusz*, https://silesia.edu.pl/index.php/Celary_Ireneusz [dostęp: 5.10.2024].

⁶³ Por. *Hoinkis Andrzej*, https://silesia.edu.pl/index.php/Hoinkis_Andrzej [dostęp: 5.10.2024].

⁶⁴ Por. A. Reginek, *Słownik biograficzny muzyków kościelnych i twórców religijnej kultury muzycznej na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku*, Katowice 2022, s. 239.

⁶⁵ Por. *Morgi bez wikariusza*, <https://ctmyslowice.pl/artykul/morgi-bez-wikariusza-n1201854> [dostęp: 5.10.2024].

Głównymi aktywnościami są: dydaktyka, publicystyka naukowa i działalność organizacyjna. We wszystkich wymiarach tej aktywności uwidacznia się umiowanie liturgii. Jej zgłębianie dzięki studium liturgiki umożliwia studentom zrozumienie permanentnie dokonującego się uświęcenia człowieka przez Jezusa Chrystusa. Zbawiciel pragnie w Kościele i przez posługę Kościoła obdarzać ludzi swoją łaską będącą owocem Jego śmierci krzyżowej i chwalebnego zmartwychwstania. Misterium paschalne wcielonego Słowa jest niewyczerpanym źródłem życia Bożego. Przyjmowane przez człowieka w klimacie wiary, staje się źródłem uświęcenia, a także apostołskiego dynamizmu.

Działalność liturgistów jest zawsze też ukierunkowana na budowanie wspólnoty Kościoła. Wyrazem tej troski pozostaje m.in. czasopismo teologiczne „Studia Pastoralne”, wydawane przez katowicki Wydział Teologiczny. Problematyka eklezjalna, szeroko pojmowana, była niejednokrotnie przedmiotem sympozjów i konferencji organizowanych przez ów Wydział. Popularyzacja tych treści dokonuje się w formie wydziałowych serii wydawniczych, zarówno w wersji drukowanej, jak i powszechnie dostępnej cyfrowej.

Szczególnie wyraźny ślad w formacji liturgicznej i upowszechnianiu wiedzy liturgicznej pozostawił ks. prof. A. Żądło. On bowiem przez 20 lat, bo od 2003 do 2023 r., kształtował umysły i serca alumnów, przyszłych liturgów, oraz świeckich studentów. Ci ostatni zostali dzięki formacji liturgicznej odpowiednio przygotowani do owocnego pełnienia funkcji liturgicznych podczas sprawowania liturgii, zwłaszcza celebracji Najświętszej Eucharystii.

BIBLIOGRAFIA

- Blachnicki F., *Liturgia jako zasada koncentracji w formacji kapłańskiej*, „Collectanea Theologica” 3 (1968), s. 33-52.
- Bp Greger: *Dziękujemy Bogu za ks. prof. Andrzeja Żądlę*, <https://www.ekai.pl/bp-greger-dziekujemy-bogu-za-ks-prof-andrzeja-zadle-d641104> [dostęp: 12.10.2023].
- Celary I., Brzeziński D., *Życie i działalność naukowa ks. prof. dr. hab. Andrzeja Żądlę*, w: *Liturgia culmen et fons vitae missionisque Ecclesiae. Księga Jubileuszowa dedykowana księdzu prof. dr. hab. Andrzejowi Żądle w 70. rocznicę urodzin*, red. I. Celary, Katowice 2023, s. 31-60.
- Celary I., *Obrzędowość świecka w Polsce (1944–1989) jako wyzwanie dla współczesnego życia duszpastersko-liurgicznego*, <https://archiwum.allegro.pl/oferta/ks-ireneusz-celary-obrzedowosc-swiecka-jako-i8092530984.html> [dostęp: 15.10.2024].
- Celary Ireneusz, https://silesia.edu.pl/index.php/Celary_Ireneusz [dostęp: 5.10.2024].
- Gratias agamus Domino Deo nostro. Księga Honorowa dedykowana Księdzu Jerzemu Palińskiemu Rektorowi Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach w latach 2006–2013*, red. M. Panek, J. Wilk, Katowice 2014.
- Hoinkis Andrzej, https://silesia.edu.pl/index.php/Hoinkis_Andrzej [dostęp: 5.10.2024].

- https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,ks.%20Jerzy%20Pal-i%C5%84ski&tab=LibraryCatalog&search_scope=NLOP_IZ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0 [dostęp: 16.10.2024].
- https://nauka-polska.pl/#/profile/research?id=44249&_k=mor199 [dostęp: 15.10.2024].
- <https://opus.us.edu.pl/info/author/USLclbd7668ecec42e4b6adc8dfdd49e103/Profile+osoby+%25E2%2580%2593+Ireneusz+Andrzej+Celary+%25E2%2580%2593+Uniwersytet+%25C5%259A1%25C4%2585ski?ps=20&lang=pl&pn=1&cid=437235> [dostęp: 23.10.2024].
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Andrzej_%C5%BB%C4%85d%C5%82o [dostęp: 14.10.2024].
- <https://us.edu.pl/instytut/int/bibliografie/bibliografia-zawartosci-studiow-pastoralnych> [dostęp: 19.10.2024].
- <https://us.edu.pl/instytut/int/projekty-badawcze/projekty-indywidualne-zakonczone> [dostęp: 5.10.2024].
- <https://us.edu.pl/wydzial/wtl/osoby/biela-bogdan> [dostęp: 15.10.2024].
- <https://us.edu.pl/wydzial/wtl/osoby/celary-ireneusz> [dostęp: 15.10.2024].
- <https://us.edu.pl/wydzial/wtl/osoby/celary-ireneusz> [dostęp: 22.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=95106 [dostęp: 7.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=6045 [dostęp: 7.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=8253 [dostęp: 7.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=81032 [dostęp: 7.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=95106 [dostęp: 7.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=154096 [dostęp: 7.10.2024].
- https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=52448 [dostęp: 7.10.2024].
- <https://www.katalogbt.us.edu.pl/makwww.exe?BM=02&IM=02&TX=&NU=01&WI=kreczmanskibsebastian> [dostęp: 17.10.2024].
- <https://www.wikidata.org/wiki/Q55390320> [dostęp: 26.10.2024].
- Instrukcja *In ecclesiasticam futurorum*, w: *Enchiridion Vaticanum. Documenti ufficiali della Santa Sede 1977–1979. Testo ufficiale e versione italiana*, red. E. Lora, t. 6, Bologna 1983, s. 1044-1090.
- Kołodziej B., *Biblioteki katedralne w służbie teologii akademickiej*, w: *Kolekcje w zbiorach bibliotek Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, red. M. Kycler, D. Pawelec, B. Warząchowska, Katowice 2018.
- Liturgia culmen et fons vitae missionisque Ecclesiae. Księga Jubileuszowa dedykowana księdzu prof. dr. hab. Andrzejowi Żądle w 70. rocznicę urodzin*, red. I. Celary, Katowice 2023.

- Migut B., *Liturgiczna perspektywa teologii*, „Roczniki Teologiczne” 8 (2018), s. 91-105.
- Morgi bez wikariusza*, <https://ctmyslowice.pl/arttykul/morgi-bez-wikariusza-n1201854> [dostęp: 5.10.2024].
- Perszon J., *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, „Studia Nauk Teologicznych” 3 (2008), s. 221-226.
- Pośpiech R., *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego. Struktura, działalność i najważniejsze osiągnięcia*, „Studia Nauk Teologicznych” 3 (2008), s. 193-199.
- Reginek A., *Słownik biograficzny muzyków kościelnych i twórców religijnej kultury muzycznej na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku*, Katowice 2022.
- Selejdak R., *Formacja kandydatów do kapłaństwa w świetle nowego „Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis”*, „Collectanea Theologica” 3 (2017), s. 97-133.
- Sosna K., *Sprawozdanie z działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego za rok akademicki 2001/2002*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 35,2 (2002), s. 47.
- Sosna K., *Sprawozdanie z działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego za rok akademicki 2003/2004*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 37,2 (2002), s. 313-314.
- The Role of the Ministry of Lector and Acolyte in the Context of the Instruction for Parishes in the Service of Evangelisation (June 29, 2020) and the Letter Spiritus Domini (January 10, 2021)*, „Verbum Vitae” 2 (2024), s. 285-302.
- Uchwała Senatu Uniwersytetu Śląskiego z 7.11.2000 r. w sprawie utworzenia Wydziału Teologicznego, w: *Informator Wydziału Teologicznego na rok akademicki 2001/2002*, red. L. Szewczyk, K. Sosna, Katowice 2002, s. 10-11.
- Zimoń D.: *Przedmowa*, w: *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego*, red. L. Szewczyk, K. Kukowka, Katowice 2005, s. 5-6.
- Żądło A., *Dydaktyka i badania liturgiczne po ogłoszeniu konstytucji o liturgii świętej „Sacrosanctum concilium”: zagadnienia wybrane*, „Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars” 2 (2013), s. 253-275.